

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

ĐẶNG THỊ PHƯƠNG LINH

**PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC CHO HỌC SINH
TRONG DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 2**

Ngành: Giáo dục học (Giáo dục Tiểu học)

Mã số: 8.14.01.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Lương Việt Thái

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng, các kết quả trong luận văn là trung thực và chưa được công bố ở bất kỳ công trình nào khác, các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2019

Tác giả luận văn

Đặng Thị Phương Linh

LỜI CẢM ƠN

Với tất cả sự kính trọng và tình cảm chân thành của mình, cho phép tôi được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đối với Ban Giám hiệu, Phòng sau đại học thuộc trường Đại học Sư phạm - ĐHTN, toàn thể các thầy giáo, cô giáo Khoa Giáo dục tiểu học, các thầy cô giáo đã trực tiếp giảng dạy và tham gia quản lý tôi trong quá trình học tập và thực hiện luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS. Lương Việt Thái đã tận tình và giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, bạn bè đồng nghiệp đã động viên, cổ vũ tinh thần giúp đỡ để tôi trong quá trình học tập và thực hiện luận văn tốt nghiệp.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng, song luận văn khó tránh khỏi những thiếu sót, rất mong nhận được sự góp ý và giúp đỡ của Hội đồng khoa học và Quý thầy cô, anh chị em đồng nghiệp và bạn bè.

Xin trân trọng cảm ơn./.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2019

Tác giả luận văn

Đặng Thị Phương Linh

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn.....	ii
Mục lục	iii
Danh mục các chữ viết tắt	iv
Danh mục các bảng.....	v
Danh mục các hình	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Nhiệm vụ nghiên cứu.	3
5. Phương pháp nghiên cứu	3
6. Giả thuyết khoa học.....	4
7. Cấu trúc của luận văn	4
NỘI DUNG	5
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TRẠNG CỦA VIỆC PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC CHO HỌC SINH LỚP 2 TRONG DẠY HỌC MÔN TNXH	5
1.1. Tổng quan vấn đề nghiên cứu về dạy học phát triển năng lực hợp tác	5
1.1.1. Khái quát nghiên cứu trên thế giới.....	5
1.1.2. Các nghiên cứu ở Việt Nam.....	6
1.2. Năng lực hợp tác.....	9
1.2.1. Khái niệm.....	9
1.2.2. Biểu hiện năng lực hợp tác	13
1.2.3. Vai trò năng lực hợp tác.....	14
1.2.4. Một số phương pháp dạy học có thể phát triển năng lực hợp tác	16
1.3. Khái quát môn Tự nhiên và xã hội lớp 2 và việc phát triển năng lực hợp tác ...	18

1.3.1. Khái quát môn Tự nhiên và xã hội lớp 2.....	18
1.3.2. Khả năng phát triển năng lực hợp tác cho học sinh thông qua môn Tự nhiên và xã hội lớp 2	19
1.4. Đặc điểm tâm sinh lý học sinh lớp 2 với việc phát triển năng lực hợp tác	20
1.4.1. Khái quát đặc điểm tâm sinh lý học sinh lớp 2.....	20
1.4.2. Những thuận lợi và khó khăn khi phát triển năng lực hợp tác cho học sinh đầu cấp.....	22
1.5. Thực trạng phát triển năng lực hợp tác cho học sinh lớp 2 qua môn Tự nhiên và xã hội.....	23
1.5.1. Mục đích điều tra.....	23
1.5.2. Kế hoạch điều tra.....	23
1.5.3. Tiến hành điều tra.....	23
1.5.4. Kết quả điều tra thực trạng	24
Tiểu kết chương 1	30
Chương 2. CÁC BIỆN PHÁP PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC HỢP TÁC CHO HỌC SINH TRONG DẠY HỌC MÔN TỰ NHIÊN VÀ XÃ HỘI LỚP 2	31
2.1. Nguyên tắc đề xuất các biện pháp	31
2.1.1. Đảm bảo học sinh có sự phụ thuộc tích cực khi học tập	31
2.1.2. Đảm bảo cho học sinh có sự tương tác trực diện	32
2.1.3. Đảm bảo cho học sinh có trách nhiệm và công việc cá nhân.....	33
2.1.4. Đảm bảo cho học sinh sử dụng những kỹ năng cộng tác trong nhóm	34
2.2. Một số biện pháp phát triển năng lực hợp tác cho học sinh trong dạy học môn Tự nhiên và xã hội lớp 2.....	35
2.2.1. PTNLHT bằng cách sử dụng các phương pháp dạy học đòi hỏi nhiều ở hoạt động tương tác, cộng tác của nhóm.....	35
2.2.2. Xây dựng nội dung dạy học hợp tác trong môn Tự nhiên và xã hội lớp 2	44
2.2.3. Đổi mới phương thức kiểm tra và đánh giá để phát triển năng lực hợp tác cho học sinh	47
Tiểu kết chương 2	52
Chương 3. THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	53

3.1. Mục đích và nhiệm vụ thực nghiệm	53
3.1.1. Mục đích thực nghiệm	53
3.1.2. Nhiệm vụ thực nghiệm sư phạm.....	53
3.2. Đối tượng, địa bàn thực nghiệm.....	54
3.3. Phương pháp thực nghiệm.....	54
3.3.1. Phương pháp điều tra	54
3.3.2. Phương pháp thống kê toán học.....	54
3.3.3. Phương pháp case - study	54
3.4. Thời gian tổ chức thực nghiệm	54
3.5. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	56
3.5.1. Tài liệu thực nghiệm sư phạm.....	56
3.5.2. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	56
3.6. Kết quả về thực nghiệm	57
3.6.1. Đánh giá kết quả bài kiểm tra.....	57
3.6.2. Đánh giá định tính	63
3.6.3. Đánh giá về hứng thú học tập của học sinh	64
3.7. Những kết luận rút ra từ thực nghiệm.....	65
Tiểu kết chương 3	66
KẾT LUẬN	67
TÀI LIỆU THAM KHẢO	68
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

DHHT	: Dạy học hợp tác
GDTH	: Giáo dục tiểu học
GV	: Giáo viên
HS	: Học sinh
HT	: Hợp tác
PTNL	: Phát triển năng lực
PTNLHT	: Phát triển năng lực hợp tác
TH	: Tiểu học
TN-XH	: Tự nhiên và xã hội
PPDH	: Phương pháp dạy học
SGV	: Sách giáo viên

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Mức độ sử dụng các PPDH trong dạy học môn TN&XH	24
Bảng 1.2: Mức độ sử dụng các hình thức tổ chức dạy học	25
Bảng 1.3: Đánh giá của giáo viên về vai trò của PPDH hợp tác.....	27
Bảng 1.4: Nhận thức của giáo viên về bản chất của PPDH hợp tác	27
Bảng 2.1: Cá nhân tự đánh giá năng lực hợp tác trong môn TN - XH.....	48
Bảng 2.2: Học sinh đánh giá năng lực hợp tác lẫn nhau trong môn TN -XH...	48
Bảng 2.3: Giáo viên đánh giá mức độ biểu hiện năng lực hợp tác của học sinh trong dạy học môn TNXH lớp 2.....	49
Bảng 2.4: Cá nhân tự đánh giá năng lực hợp tác trong môn TN - XH sau khi học bài “Giữ sạch môi trường xung quanh nhà ở”	50
Bảng 2.5: Học sinh đánh giá năng lực hợp tác lẫn nhau trong môn TN -XH sau khi học bài “ Giữ sạch môi trường xung quanh nhà ở”.....	51
Bảng 2.6:Giáo viên đánh giá năng lực hợp tác lẫn nhau trong môn	51
TN -XH sau khi học bài “ Giữ sạch môi trường xung quanh nhà ở”	51
Bảng 3.1: Kết quả kiểm tra bài học “Một số loài cây sống trên cạn” của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng trước thực nghiệm	58
Bảng 3.2: Kết quả kiểm tra bài “Loài vật sống ở đâu” của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng trước thực nghiệm	59
Bảng 3.3: Kết quả kiểm tra bài học"Loài vật sống ở đâu" của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng sau thực nghiệm.....	60
Bảng 3.4: Kết quả kiểm tra bài học “Một số loài cây sống trên cạn” của lớp thực nghiệm và lớp đối chứng sau thực nghiệm.....	62

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1. Biểu đồ biểu diễn tần suất kết quả trước thực nghiệm bài “Một số loài cây sống trên cạn”	58
Hình 3.2. Biểu đồ biểu diễn tần suất kết quả trước thực nghiệm bài học “Loài vật sống ở đâu”	59
Hình 3.3. Biểu đồ biểu diễn tần suất kết quả sau thực nghiệm bài “Loài vật sống ở đâu”	61
Hình 3.4. Biểu đồ biểu diễn tần suất kết quả sau thực nghiệm bài “Một số loài cây sống trên cạn”	62

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong hệ thống giáo dục ở Việt Nam, giáo dục Tiểu học (GDTH) được coi là nền tảng cũng như xây một ngôi nhà muốn ngôi nhà to đẹp thì nền móng phải vững chắc. GDTH giữ một vai trò quan trọng trong việc giáo dục con người giúp học sinh hình thành những cơ sở ban đầu cho sự phát triển đúng đắn về lâu dài về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ và các kỹ năng cơ bản góp phần hình thành và phát triển nhân cách của học sinh. Chất lượng GDTH góp phần quan trọng đảm bảo chất lượng giáo dục của mỗi quốc gia. Do đó, để nâng cao hiệu quả cho GDTH yêu cầu phải đặt ra cho bậc học này là phải có những đổi mới nhất định mà yếu tố quan trọng hàng đầu là đổi mới phương pháp, cách thức tổ chức dạy học.

Kỹ năng học tập luôn đóng vai trò quan trọng trong quá trình học tập trong các nhà trường, nó quyết định chất lượng học tập của mỗi học sinh. Có rất nhiều kỹ năng học tập, một trong những kỹ năng học tập mà chúng tôi quan tâm có thể mang lại hiệu quả cao trong học tập đó là kỹ năng học tập hợp tác. Bởi thông qua hợp tác người học có thể rèn luyện nhiều kỹ năng như kỹ năng tổ chức nhóm, kỹ năng lắng nghe, phản hồi tích cực, kỹ năng tự đánh giá.... Đặc biệt, càng quan trọng hơn trong xã hội hiện đại, nó là mục tiêu của giáo dục (học để cùng chung sống), giúp mỗi người có thể hòa nhập cộng đồng xã hội, để tiến bộ, thành đạt trong cuộc sống và nghề nghiệp tương lai. Trong thế giới toàn cầu hóa, thì kỹ năng hợp tác, trong đó có hợp tác với những người từ các nền văn hóa, quốc gia khác là một kỹ năng quan trọng giúp mỗi người trở thành một “công dân toàn cầu”, giúp cho việc hội nhập quốc tế.

Ở các trường Tiểu học hiện nay việc đổi mới biện pháp phát triển năng lực hợp tác theo mô hình VNEN, chương trình dành nhiều thời gian cho học sinh tự học và làm việc theo nhóm, học sinh phải chung sức với nhau hoàn thành các nhiệm vụ học tập. Dạy học theo hướng phát triển kỹ năng hợp tác cho